

Yüzyılın lahtının gizemli soygunu!

Muğla Milas'ta Pers satrabı Hekatomnos'un mezarında gerçekleştirilen film gibi soygun pek çok soru işareti bıraktı. Kaçakçılar soygun sırasında çektikleri fotoğraf ve video görüntülerini internette şifreli olarak yayımlatıp müşteri arıyorlarmış.

Şimdiye kadar Cumhuriyet'te yurtdışına kaçınan Karun Hazinesi'nden "Yüzyılın Hazinesi", Elmalı Definesi'nden "Yüzyılın Definesi" diye çeşitli kereler söz etmiştik. Bugün de Milas'ta soyulan ve kaçınılma girişiminde bulunan "Yüzyılın Lahtından" söz edelim...

GECE KÖSTEBEKLERİ

Mayıs ayında İstanbul'da bir arkadaşım bir CD verdi. CD'de definecilerin cep telefonu ile çektikleri görüntülerde görkemli bir mermer lahit görüldü. Lahit Milas'ta bulunmuştu. Resimlerde "gece köstebeklerinin" mezar odasına girdikleri tarihler de görüldü. (Görsel 2)

17. 1. 2008 / 18. 1. 2008 / 12. 5. 2008

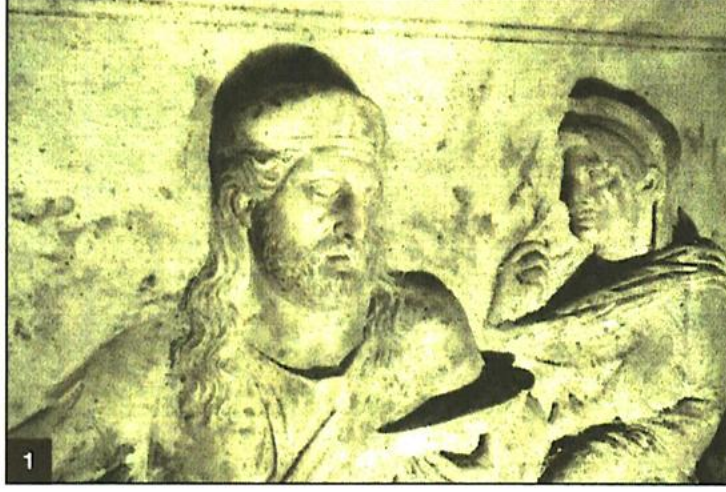
Kaçakçıların lahtın bulunduğu mezar odasına "en azından üç kez girdikleri" anlatılıyordu. CD bana, 3. girişten tam iki yıl sonra ulaşmıştı!

Kaçakçıların mezar odasında lahtın başka ne bulduklarına ilişkin bir resim yoktu. Bu görseller, internette "dromos"un (yolun) olağanüstü bir yapıtın varlığını rahatlıkla ortaya koyuyordu. Lahtın, ön yüzünde bir yatağa uzanmış uzun saçlı, sakallı bir kişi ve çevresinde hüznü aile üyelerinin yüzleri görüldü. (Görsel 1)

MILASLI MAVZOLOS'UN DÜNYASI

Lahtın Milas'ta bulunması Hyssaldomos'un orada kurduğu Karya'nın "Hekatomnid Hanedanına" ait bir soyunun olabileceğini akla getiriyordu. Lahitteki uzun saçlı, uzun sakallı kişi, Bodrum'da "Dünyanın yedi harikəsinden" biri olan Mozole'nin (yolun) olağanüstü bir yapıtın varlığını rahatlıkla ortaya koyuyordu. Lahtın, ön yüzünde bir yatağa uzanmış uzun saçlı, sakallı bir kişi ve çevresinde hüznü aile üyelerinin yüzleri görüldü. (Görsel 1)

İÖ 367'de Karya'nın başkentini Milas'tan Bodrum'a taşıyan Mavzolos, İÖ 353 yılında ölmeden önce bu "anıt" olarak gömülmüş olmalıydı. Bu olay, Atatürk'ün Dolmabahçe'de ölümünden sonra Ankara'da "geçici" olarak Etnografya Müzesi'ne ve 1953'de "Anıt Kabrin" bitmesinden sonra, adını "Mavzolos"tan alan "mozole"sine" kaldırılmasını anımsatıyordu. Dolayısıyla Milas'taki lahit Mavzolos'a da ait olabilir!

ÖZGEN ACAR

Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay'a

Bu satırlar yazılırken Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay olay yerinde inceleme yapıyordu. Yörenin arkeologları dururken başka kentlerden bir akbaba gibi galarını buraya sokan bazı arkeoloji profesörlerine Günay'ın yüz verip vermediğini biliyorum! Sayın Bakanı önemli sorumluluk isteyen birkaç karar bekliyor.

1. Milas Belediyesi'nin iki yıl önce aldığı kamulaştırma kararın bir önce uygulanmalıdır.
2. Müzenin başlattığı foseptik akıntısı ile su sızması kökünden çözümlenmelidir.
3. Müzenin üzerine yapılmış, altın yaldızlı, çok renkli duvar resimleri öncelikle güçlendirilmelidir. (70'li yıllarda Antalya-Elmalı'da bulunan Karaburun tümülüskündeki bir başka Pers satrabının çok renkli resminin küflenerek,

mantarlaşarak kaybolmasına gözyuman Akdeniz Üniversitesi'nin bazı üyeleri Milas'tan uzak tutulmalıdır! (solda)

4. Genel Müdürlüğünüz, Türkiye'de bu resimleri güçlendirecek, deneyimli restoratörlerin adlarını biliyor. Gerekirse biz de bazı adları verebiliriz.

5. Gerek lahtın temizlenmesi, onarılması, ardından tonozu ile birlikte çok hassas çalışmalara daha geniş bir alana taşınarak ziyaretçilerin görüşüne sunulması gerekir. Büyük arkeolog-müzeci Osman Hamdi Bey'in aralarında Büyük İskender'le bağlantılı Pers satrap lahtlarını Lübnan'da çıkıp İstanbul'a 125 yıl önce en ufak hasar vermeden götürdüğü de unutulmalıdır.

6. Bu amaçla aralarında konunun uzmanı İtalyan-Türk restoratörlerinin öncelikle hazırlayacakları ortak bir plan doğrultusunda çalışması en doğru yöntem olacaktır.

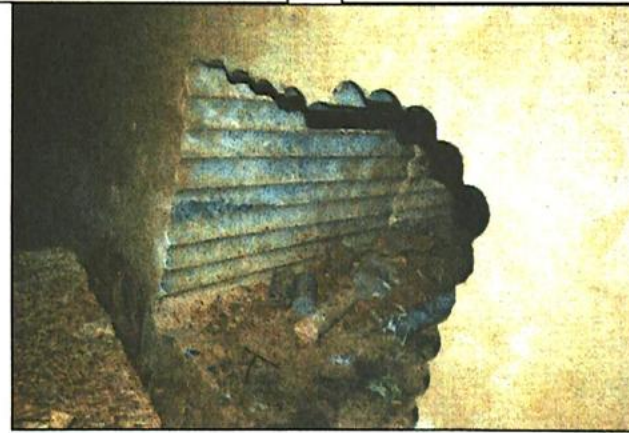
7. Hâlâ metal dedektörleri yasaklamayacak mısınız? ●

Milaslı Hekatomnid Hanedanı, Anadolu'yu istila eden Perslerin "satraplığı-valiliği" görevini yüklenmişti. Anadolu, Büyük İskender'in egemenliği başlayınca kadar İran'dan gönderilmiş pek çok "satrap-valiye" ev sahipliği yapmıştı. Ancak, Milas'ın bu yerel hanedanı, kökeni Pers olmayan Anadolu'daki tek "satraplık-valilik" idi...

Hyssaldomos'un oğlu Hekatomnos İÖ 397'de satrap olmuştu. Hekatomnos'un üçü erkek Mavzolos (Mavzolos okunur), İdrıeus (sonraları her halde İdris'e dönüştü), Piksodoros ve iki kızı 2. Artemisia ve Ada olmak üzere beş çocuğu vardı.

Mavzolos, İÖ 377'de satrap olmuş, Karya'nın başkentini İÖ 367'de Milas'tan Bodrum'a taşımıştı. 2. Artemisia İÖ 351'de ölünce, yerine "erkek kardeşi" İdrıeus "kız kardeşi" Ada ile evlenerek geçmişti!

İdrıeus'un İÖ 334'de ölümünden sonra öncülleri gibi bu kez "kız kardeşi-şi" Ada tahta oturmuştu. Ne var ki en küçük

kardeş Piksodoros, "ablasi-yengesisi" Ada'yı komşu kentlerden Alında'ya İÖ 340'da sürmüştü. Büyük İskender, Bodrum'a gelmeden önce ölen Piksodoros'un yerine sevgilisi olduğu söylenen, Ada'yı İÖ 334'te yeniden tahta geçirmişti.

Lahtın bir geniş yüzüne bakılınca dahtın kişinin içinde 3 erkek ve 2 kadın görüldü. Sanki bir "aile fotoğrafı" niteliğindeki bu görüntü lahtın kime ait olduğunu önemli bir ipucudur! Bu görüntüye göre sakallı ve uzun saçlı kişi Mavzolos olamazdı. Babası Hekatomnos'un 3 oğlu ve 2 kızı vardı. Görüntüde ölen sakallı, uzun saçlı kişi olan bu baba İÖ 377'de ölen Pers satrabı Hekatomnos olmalıydı. Kaldı ki o tarihte Milas hâlâ Karya'nın başkenti idi. Dolayısıyla ölen satrap ancak Milas'ta gömülebilirdi.

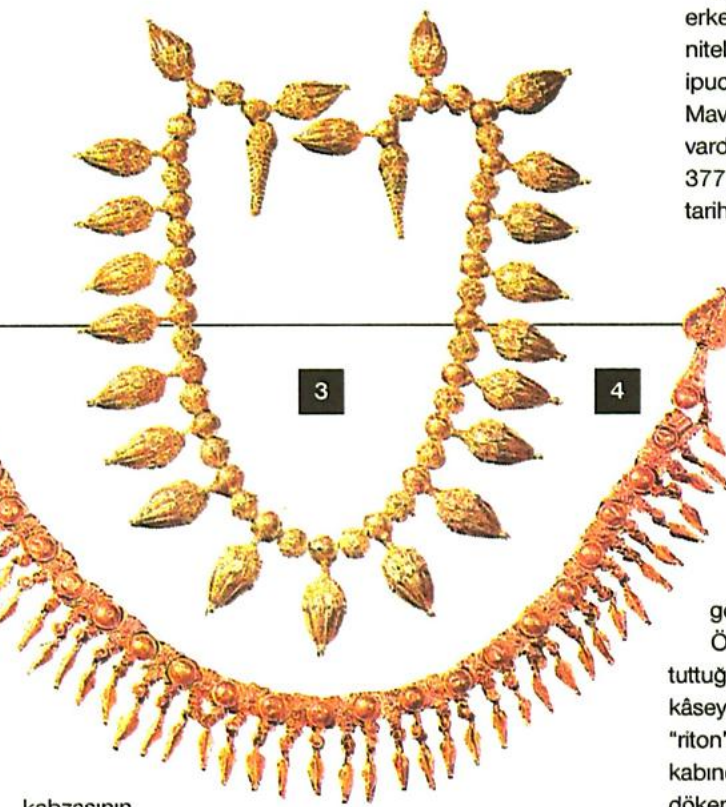
Neler soyuldu?

Önceleri yerel basında mezardan sekiz heykelin kaçırıldığı, bunlardan birinin "6 metre" yüksekliğinde "som altın" olduğu dahi yazıldı çizildi!

Müze Müdürü Özen, Müzenin TKİ kazılan eşgüderi Halil Ekici, emniyet ve jandarma yetkilileri mezar odasına inip inceleme yaptılar. İki duvarda, ölenin yakını kadınların çok renkli ve hatta altın yaldızlı boyalı resimleri vardı.

Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürü O. Murat Süslü'nün açıklamasına göre mezar odasında (2.75x2.15x1.85m) boyutlarındaki lahtın dört yanına kabartmalar vardı. Mezar odası ise (4.70x3.60x3.00m) boyutlarında idi.

Ayrıca değerli ölü hediyesinin konulduğu raflar görüldü. Ama çoğu altın ve gümüş olan bu hediyelerden hiçbirisi yoktu! Yalnızca bir kılıç

kabzasının okside olmuş sapının izi kalmıştı.

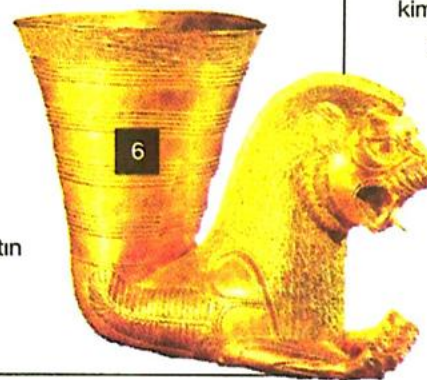
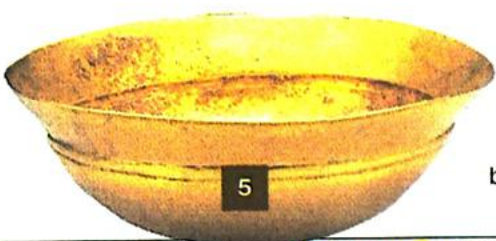
1989'da Bodrum'da Mavzolos'un küçük kızkardeşi Ada'ya ait olduğu bildirilen bir mezar bulunmuştu. Mezar odasındaki sıradan bir lahitte herhangi bir kabartma yoktu, ama bugün Bodrum Suatlı Arkeoloji Müzesi'nde özel bir bölümde sergilenen altın taş, altın kolyeler

ve çeşitli takılar bugün ziyaretçileri büyülüyor. (Görsel 3-4)

Ama Milas'ta bu görkemli lahtın bulunduğu mezar odasında birakın hanedanın pınıtılarını yansıtan altın hediyelerden değil bir tane, iskeleti bile kalmamıştı. Yoksa Mavzolos önce burada gömülmüşse sonra Bodrum'daki "anıt" gömülme" mi taşınmıştı?

Örneğin bir kabartmada Hekatomnos'un elinde tuttuğu altın ya da gümüş kaseye ne olmuştu? Pek, kaseye altın ya da gümüş bir "riton"dan (içki kabından) şarap döken kişinin elindeki bu kap şimdi neredeydi? (Görsel 5-6)

Uşak'ın Güre köyündeki İkiztepe'de bir başka Pers satrabının mezarından çıkan Karun Hazinesine eklenen altın ve gümüş kapların varlığı da unutulmalıdır. ●

17/01/2008

18/01/2008

12/05/2008

Önemli ipucu: "Karot"

Akla bir soru geliyor? Gece köstebekleri "metal dedektörden" başka beton delmeye yarayan "karot" kullanmışlardı. Milas'ta ya da çevrede bu "karot" aracını kimler kullanıyordu? Bu aracı satan firmalar iki yıl önce bu araçları kimlere pazarlamışlardı (altta). "Uzun Yuva"da ilk deliğin açıldığı yerde çıkuru örten (2x2m) genişliğinde bir brandayı bırakan ve üzerinde adı yazılı olan "doğalgaz" firmasının bu olayla bağlantısı nedir? Unutulmamalı ki doğalgazcılar "karot" kullanıyorlar! ●

Bu yargıya ulaştıktan sonra Milas'ın Hisarbaşı Mahallesindeki mermer taşlar üzerindeki bir korent tipi sütunun tepesinin yıllardır bir leylek ailesinin yuva yapmasından dolayı "Uzun Yuva" denilen noktaya dönelim! 1. derece sit bölgesi olan bu noktanın üzerinde gecekondu görünümüne bakanların yapılmasına, üzerine sloganlar yazılmasına şimdiye değin kimse ses çıkarmamıştı! Bu tarihsel mirası ilkbahar ile sonbahar arasında leylek ailesi koruyordu!

Her nedense yerel yönetimler ve Türk arkeoloji dünyası bu noktaya ilgi göstermemişti. İlk kez Alman arkeolog Doç. Dr. Valter Voigtlander, 1987 yılında o noktada yaptığı 6 haftalık bir mezar odasında toprak üstündeki kalıntının altında bir yüzey arastırması olduğunu algılamış ve ilgililere bu konuda rapor vermişti.

Dr. Voigtlander, oraya foseptik aktığı için (!) daha kapsamlı bir inceleme yapamamıştı. 1. derece sit alanına foseptik aktarılan cezalandırılmak yerine, bu raporundan sonra Dr. Voigtlander'e bir daha Türkiye'de arkeolojik araştırma yapmasına izin verilmemişti.

Küçük Asya Mimari dekoratif doktora tezi ile dikkatleri çeken bir başka Alman arkeolog Prof. Dr. Frank Rumscheid o noktada yaptığı araştırmada aynı sonuca ulaşmış, 2006'da Oxford Üniversitesi'ndeki "Karya Çalıştayı"na sunduğu bildiride "Uzun Yuva'nın gerçekte bir "anıt" gömüt" olduğuna ilişkin bildiri sunmuştu. Bu bildiri ile de ilgilenilmedi!

LEYLEKLER GİDİNCE!

Leyleklerin korumadığı bir kış gecesi "gece köstebekleri" güçlü "metal dedektörleri" ile o noktayı taradıklarında "bip" sesleri aldılar. Milas basınından gelen abartılı haberler arasında yer alan bir bilgiye göre "gece köstebekleri" barakayı 250 bin dolara satın almışlar!

Tam tepeden açtıkları bir delikle 10 metre aşağıya inebilmek için aradaki toprağı boşaltmışlar. Sonra (8x2x3m) boyutlarındaki tonoz mimarili "doromos (mezar odası yoluna)" ulaşabilmek için beton delme matkabı "karot" kullanmışlar. "Karot" ile delinen olt duvarın 2 metre, mezar odasının ise 50cm kalınlığında oldukları bildiriliyor!

Bu görüntü aletin o noktada çalışmasını her nedense hiç kimse duymamış! Mayısta bana verilen CD'nin bir kopyasını çıkarp Müze Müdürü Erol Özen'e göndererek bilgi istedim. Özen, Milas Emniyeti ile olay yerinde inceleme yaptıklarında "soygunu" saptadıklarını, "gece köstebeklerinin" olay yerine yeniden gelecekleri inancıyla o noktayı gözlem altına aldıklarını, eğer yazarsam "tuzağın" engelleneyeceğine dikkati çekti. Ben de haberi yazmayı ertelemek zorunda kaldım! Üç hafta önce yerel bir gazetede abartılı bir haber çıkmış, polis izlediği ve dinlediği 8 kişiyi gözaltına aldı. Yakalananlarda metal dedektörler, bazı antik sikkeler bulduysa da mezardan bir eser ele geçirilemedi. ●